

Vieläkö kuulet kuovin äänen?

Kuovi on taantunut huomattavasti kaikkialla eteläisessä Suomessa. Sen kannankehitys on ollut vähenevä myös monissa muissa Euroopan maissa. Kuovin hyvinvointi on pääosin meidän ihmisten vastuulla; erityisesti se on suomalaisten vastuulla, sillä lähes kolmasosa Euroopan kuoveista pesii Suomessa.

Tunnistaminen

Vähennemisestään huolimatta suurin kahlaajamme kuovi on edelleen tuttu näky monilla suurilla peltoaukeilla. Se on helppo tunnistaa isosta koosta ja kahlaajille tyypillisistä pitkistä jaloista sekä pitkästä alaspäin kaarevasta nokasta. Höyhenpuku on kuovilla vaatimattoman ruskeankirjava. Kuovi kuuluttaa olemassaolostaan kuuluvilla, surumielisillä soidin- ja kutsuäänillään. Soidinlaulussaan kuovi huutaa omaa nimeään ”kuu-vi, kuu-vi...” Kuovi on pitkäikäinen; vanhin tunnettu rengastettu yksilö on saavuttanut lähes 30 vuoden iän.

Kuovi on muuttolintu

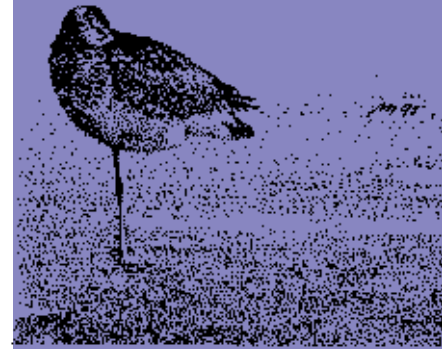
Suomen kuovit talvehtivat pääasiassa Brittein saarilla ja Euroopan länsiosissa. Pääosa kuoveista saapuu meille huhtikuun jälkipuoliskolla, jolloin peltoaukeilta alkaa kuulua soinnikasta laulua. Kuovin syysmuutto alkaa jo kesäkuun alussa, jolloin osa haudonnan lopettaneista naaraista alkaa palata talvehtimisalueilleen. Iltaisin korkealta kesätaivaalta kuuluvat kaihoiset ”kui-kui” – syysmuuttoäännet ovat monelle luonnontarkkailijalle ensimmäiset merkit lintujen syysmuuton alkamisesta. Koiraat jäävät huolehtimaan jälkikasvusta ja poistuvat yleensä vasta elokuussa. Nuorten lintujen syysmuutto jatkuu syyskuulle.

Kuovi on aukeiden laji

Kuovi on ollut alunperin soiden ja niittyjen laji, mutta se on siirtynyt myös pelloille sen jälkeen kun metsiä ja soita alettiin raivata pelloiksi. Näissä elinympäristöissä laji pesii myös nykyään. Kuovi suosii avo-ojitettuja peltoja ja niittyjä, erityisessä suosiossa ovat kosteat ja avarat ranta- ja vesijättöniityt. Suurin osa kuovikannastamme pesii nykypäivänä pelloilla, ja lajin hyvinvointi on monin tavoin riippuvainen viljelijöiden toimista. Tihein kanta on Pohjanmaalla, erityisesti lypsykarjatalousalueilla, jossa peltolohkojen välinen vaihtelu on nurmien, heinäpeltojen ja laitumien ansiosta suurta. Muuttoaikaan kuovit levähtävät pelloilla ja niityillä, jossa niitä voikin näkyä jopa kymmenien yksilöiden parvina.

Ravinto

Kuovi syö hyönteisiä, matoja, toukkia, kotiloita, äyriäisiä ja muita pikkueläimiä. Se napsii eliöitä kasvillisuudesta sekä ennen kaikkea kaivaa niitä maan pintakerroksesta. Poikasille pienet kasvillisuuden seassa olevat hyönteiset ovat tärkeitä.

kuva: Maris Strazds

kuva: Joumi Valkeentemi

Eteläisessä Suomessa kuovi on taantunut. Vähenemiseen on useita syitä. Poikasille tärkeä hyönteisravinto on vähentynyt ja talvehtimisalueilla kuoveja myös metsästetään. Pesä ja poikasia tuhoutuu yhä enemmän maataloustöissä ja petojen vuoksi. Tehokas viljely ei suosi kuovia. Kuovin hyvinvoinnista voi huolehtia kuitenkin nykyaikaisessakin maatalousympäristössä monin pienin keinoin.

MITEN MINÄ VOIN AUTTAA KUOVIA?

- **Säästä maataloustöissä havaitsemasi kuovin pesät.** Kevään äestys- ja kylvötyöt ajoittuvat Suomessa kuovin hautomisaikaan. Traktorin hytistä on usein helppo paikantaa pesän sijainti, sillä hautomassa oleva emo jättää pesän vasta traktorin tullessa lähelle ja lentää pienen matkan päähän pälyilemään hermostuneena ympärilleen. Moni viljelijä ajaa peltotyötä edeltävänä iltana sopivalle paikalle ja paikantaa traktorin hytissä istuskellen kuovien ja töyhtöhyppien pesät. Löydetyt pesät voi myös merkitä esimerkiksi lähelle pystytetyn pienen kepin avulla. Tällöin pesän havaitsee ja se säästyy myös myöhemmissä maataloustoimissa. Merkit olisi kuitenkin syytä poistaa heti, kun niitä ei enää tarvita. Samasta syystä pesää ympäröivä suoja-alue kannattaa jättää mahdollisimman pieneksi.
- **Niitä keskeltä reunoille.** Kuovin poikaset ovat pieniä säilörehun korjuun aikoihin. Poikaset pyrkivät piiloutumaan kasvillisuuteen. Poikasten kuolleisuutta voidaan pienentää aloittamalla niitto pellon keskiosasta ja etenemällä siitä kohti reunoja. Näin poikaset voivat paeta viereisille peltolohkoille ja pientareille.
- **Käytä traktorin ja niittokoneen edessä puomia,** johon on kiinnitetty kettinkiä tai muuta laahusta, joka säikyttää linnut jo ennen terän saapumista.
- **Käytä torjunta-aineita harkiten ja vältä niiden käyttöä etenkin pientareiden ja suojavyöhykkeiden läheisyydessä.** Kuovin poikaset syövät kasvillisuudesta pieniä hyönteisiä, joista suurin osa syö rikkakasveja. Runsaampi rikkakasvillisuus kapealla pientareen viereisellä vyöhykkeellä lisää poikasten ravinnonsaantimahdollisuuksia.
- **Ylläpidä pelloilla leveitä suojakaistoja.** Pellonreunojen leveät suojakaistat mahdollistavat monipuolisen kasvilajiston ja tämä puolestaan suuremman hyönteisten lukumäärän. Tämä on tärkeää erityisesti poikasten säilymiseksi. Leveät pientareet tarjoavat myös suojapaikkoja.
- **Suosi laitumia ja viherkesantoja** eri puolilla peltoaukeita. Laitumet ja viherkesannot tarjoavat tärkeitä pesä-, piilo- ja ruokailupaikkoja.
- **Vältä turhaa häirintää.** Kuovi on kova varoittamaan ihmisen tai muun uhan lähestyessä pesää tai poikuetta. Poikasvaiheessa hätäily on voimakkaampaa kuin haudontavaiheessa. Jos mahdollista, tulisi poistua nopeasti sellaiselle etäisyydelle, että kuovi lakkaa varoittamasta ja palaa vartioimaan pesäänsä tai poikuetta. Ilman emojen suojaa ne altistuvat petojen ja varisten saalistukselle.

Näistä toimista hyötyvät monet muutkin eläin- ja kasvilajit. Osaan toimista voi saada myös maatalouden ympäristötukea.

Lisätietoja:

BirdLife Suomi ry
PL 1285, 00101 Helsinki
puh (09) 4135 3300
sähköposti: toimisto@birdlife.fi
<http://www.birdlife.fi/>